

Ejecutivo juch'uy rimana

2019 khiskan pachakamaqa, qullqipuquyqa tukuy kay pachapiqa uchhika mana allinchu khuska jatun qhatu ranqhanawan jinataq makiwan ruwasqa ima. Kayjinarayku, inversionistas nisqaqa manaña pumpata manaña munarqankuchu., chay jawa sumaqa qhawakurqa, chayrayku kay2019taqa tukuy qullqipuquypiq pisiyarqa. Kayqa, mana allinchu karqa, chawpi qullqiwasiqunaqa chay llaqtakunnamanta mana sinchita jark'arqankuchu kay wata qallariymanta pacha.

Qullqipuquykuna rikhurimuqkunaqa phaskarakuspa tukuy imaynata llamk'arqanku; kunallan qullqita kukun allin kanankupa, chanta achkha qullqita kukun, chay FED tasas nisqa k'utusqa yapakun jinataq EE.UU. Chinawan puquy ranqhanakunaqa kutimun, astawanpis chay wiñay qhatukunapi mana allinchu kanmanjina, dólar qullqita kawkaykuskis killata qhawrispaqa.

América del Sur nisqapiqa, qullqipuquyqa pisi suyasqamanjinaqa, sapa waq llaqtakuna mana kikintachu suyasqanku imaynatachus kunan llamk'asqankumanjinaqa, kay ukhupi jinataq jawapi allin sapa nakunapi qhawakunku. Pisi ñak'sariypi, tasas de política nisqa qullqi suyukunamanta pachallanpi karqa wak nakunapitaq uraman churakurqa.

Allin wiñariy wak suyukunapi pacha kawsay puquy chaqrusqa karqa, astawanpis yapasqa rik hukunku. Chay niypi, Boliviapi cuenta corriente nisqapi ñawpaq kimsa killa 2019ta manu karqa, imaptinchus runa llamk'aqkuna qullqi pisiyasqanrayku. Chay qullqi quyuqa reservas internacionles nisqawan ruwakun. Kayqa, suyunchik jawamanta qullqita manukun, imaraykuchus Boliviaqa jawaman rik hukun allin qullqi

puquyniyuq chayrayku mankun. Chantapis, bolivia qullqipuquy kunan watapaq wiñananta suyakun, wak kiki suyukunaman nisqaqa pataman wiharillachunpuni, jinataq mana pisiyananpaq qhawananku tiyan jinataq chay tipo de cambio nisqa pachallanpi kananpaq.

Chay niypi, BCB ñawpaqman aysakullarqapuni, qullqipuquykuna wiñananaq jinataq wakichina runata jark'aspa, chaymantapis qullqipuquy kkillanpi kananpaq mana saqikunanchu tiyan. Kay qullqi waqaycha k'illpikun qullqi pachallampi kananpaq jinataq tasas de interés nisqaqa urallapi kananpaq. Chayrayku tasas de liquidez nisqa chay BCB qullqipuquyqa ruwakun, pisi jawaman turkanaqa, CPVIS II wiñay jinallataq chay CPVIS III paqarisqa qhispichisqawan chay tasakuna pisiyasqanraykupi ME, ñawpaq waqaychay chanta oferta de títulos nisqa pisiyachisqa jinallataq qullqi kkillanpi kananpaqqa wakkunarayku chay bonos directos nisqa aswan sumaqa ruwakuspa karqa.

Chay qhatu qullqi tikraypi, boliviapi pachallanpi kasqanqa runakuna dólar qullqi mana wiharirqachu qhawaqanmanqajinaqa, pachallampi mana wiharinanpaq qhawakurqa, chaymantata qullqi bolivianutaq wiñananaq. Chaymantapis qullqi qhatu tikrana pisiyananpaq, chanta qhipa qayllaman churakun jinataq pisiyan karu churakyman ME nisqapi. Kikillantataq dólares casas tikraqkunaman ranqhakun jinataq ASFI nisqarayku qhawasqa chay BUN nisqa niyninta, jinataq BCB nisqan ranqhay ruwakun, kayjinamanta tikraqkunata qullqin mana pisinapaq ruwakurqa. Allin niy kay suqta killa pachataq qullqinchik uraqan chay achkha wakin ranqhaqkunamanjinaqa jinataq chay qullqi kaq tikranaqa kkillanpi karqa mana wiharirqachu.

Empresas estratégicas nisqaman jinataq municipiosman , gobernacionesman qullqi quyqa, fidecomisionisqawan chay FNDR qukun, chay Juana Azurduy ima, Banco Central de Boliviaqa chay tukuy qullqita quspa ruwallarqapuni chay qullqi puquchikuna qullqita allinta rakispa yanapan.

Kay niypi, ñawpaq suqta killapiqa, pisi wichariy karqa imaraykuchus chaqra llamk'aqkuna allinta llamk'aptinku. Wakin niypiqqa, wichariy willayta nin urapi nin tukuy wichariyqa. América de Sur nisqaman, Bolivia iskayñiqi aswan pisi chay tasa inflación tantasqa ruwakurqa.

Qullqi waqaychay pisi karqa chay qullqi, chayqa sector privado nisqaman yanaparqa. Kikin pachapi, qullqinchikqa aswan munasqa apaykachakun, Jinataq Bolivia qullqitaq allin wak suyuman nisqaqa. Chayrayku qullqipuquqa rikhuchiqa nin allin qullqi kasqanta.

2018 wisq'akuchkaptin, ichapis llawchhu jawa suyukunamanallinkayqa. Boliviaqa qullqi wiñayninpiqa aswan patapi America del Sur nisqapiqa, pachi chay mana jallpamanta puquykuna urquhuqkunarayku. Qullqi llusqisqamanta, nuqanchikmanta qukun, pachi chay fiscales nisqa, qullqikuna ñawpaqman apasqakurayku. Qullqi willaqkuna kay suqta killata 2019 allin qullqipuquy apaychakusqanta ninku. Kikillantaq, chay tasa nisqa mana llamk'ana kayqa uraqallachkanpuni, chantapis, pisi wakin qaylla suyuman nisqaqa.

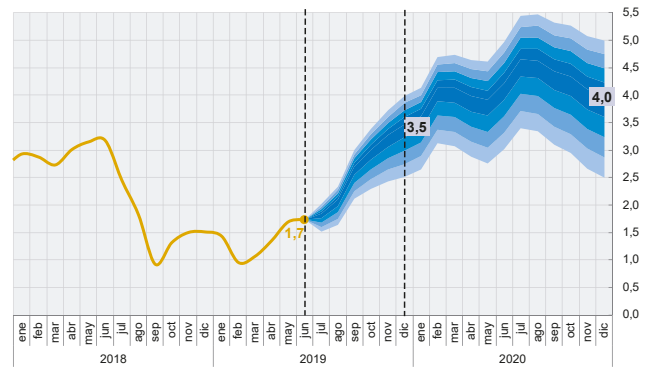
2019 suyunchipiqqa kikillampuni kanqa mana yachayqa, qullqipuquyqa uraqsinallapini kachkan, tukuq llamkanakunapi llawchhuyapun. Amperica del Sur nisqapiqa suyukuna masip qullqiquyqa pisilla kanqa. Chay niypi, PIB jawa wiñarisqanqa Boliviaapaq allin,imaraykuchus IPM nisqanman pisi kay qhaymiy

killapi. Chanta chay qullqi ranqhana jawa suyukunapi chay materias primas nisqaqa uraman qhawakusqa. Wak niypi, qullqi qhatu ranqhakuna jinataq qullqi tikrakunapi manapuni yachakunqachu. Kay niypi, Boliviaapaq qullqi apaykachayqa allinta qhawakuchkan.

Qullqipuquy kayqa Bolivia kay suqta ñawpaq killata 2019 nin qullqipuquyta apachakusqata chantapis kikillampuni kanqa kay qhipa kuskan watata nin. Kay niypi kay wata wisk'akuypi llamk'ana wiñariyqa 4,5% kanqa. Nillankutaq kay 2019 tukukuyta qullqipuquyqa 3,5% chayanqa ichapis 2,5% chayanqa kay wata tukuy. Qullqipuquy uraqajinallapuni qhawakuchkan, munasqamanjinaqa.

Kay qullqipuquyqa allin kanqa imaptinchus allinta apaykachakuptin jinataq allinta parlarispa.

Inflación observada y proyectada
(En porcentaje)

Fuente: Banco Central de Bolivia

Notas: El gráfico incluye intervalos de confianza en torno al escenario central. La parte más clara del gráfico es consistente con un intervalo de 90%

Kay niypi, qullqitaq kayqa wiñarillanqapuni allinta qullqita apakachaspa chayjinamanta qullqipuquy wiñanampaq. Jinataq qullqi tikrayqa kikillatapuni pachanpi kananta munanqa.